

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Inclusis consulit. cap. 7.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

turæ passus est officium, ritumve prætermitti. nam ad posteriorem Gregoriani valetudinarii partem, ex aliis locis cadauera plaustris afferri solebāt: cumque magnus esset congestus numerus; tum sacerdotibus rite precantibus, ecclesiasticisque cœremoniis adhibitis, in ampla fossa ad id facta, consecrataque, omnia simul ad sepulcrum quotidie dabantur. quo loco mirabile quiddam euenit; quod Carolus ipse tum de suggestu, tum libello de pestis memoria edito prædicauit; mihi que prætereundum silentio non est. summo mane Gregorianus presbyter sacramentum sanctissimum ad ægrotos suos afferens, non longe ab ea quâ memorauimus parte forte præteribat. tum ex magno corporum aceruo; que proxima nocte illata fuerant, unum sese attollere conatur, genibusque consistere; ac simul voce, inquit, morienti, verbisque interruptis, Per Deum obsecro Pater, mihi quoque. cumque a sacerdotis clemētia statim omni pietatis indicio sacramentum accepisset; eodem loco procumbens, nullo præterea motu iacuit. quod quidem singularis beneficii loco animæ illi, ob religiosum, & ardens illius diuini cibi studium, tributum credibile est.

Ad inclusos redeamus. Carolus, cū & ipse clerum suum domi se continere iussisset; iis tamen exceptis, quos ob pia ministeria, diuinaque officia, foris, & in ecclesiis versari oportebat: inclusionis vniuersæ diem litteris editis præuenit: quibus quadragenarium illum numerum pie, sciteque ad sacram rationem conuertens; omnes monuit; vt cum is numerus ieiunio, atque afflictionibus iam inde ab antiquissimis temporibus consecratus esset; Mediolanenses quoque eo tempore, quo per pœnitentiā Deum placare debebant, oportune illud temporis spatium in custodia tradendum religiose acciperent; & ad pœni-

tentiam salutarem accommodarent. præterea hortatus est, vt ante constitutam diem peccata quisque confiteri, sanctissimamque Eucharistiam accipere studeret; prompteque deinde Magistratum edicto pareret. Curauit item, vt inclusi, cum adire sacra loca, rerumve sacrarum fructum percipere nequirent; diuinis tamen subsidiis, quantum fieri posset, ne carerent; custodiaque illa, atque otio domestico ad exercitationem precandæ frequentiore vterentur. Itaque per urbem aptis, conspicuisque locis; vt quam maximus numerus de fenestris, ianuisque, spectare posset; altaria constitui iussit; quantum potuit, ad rei sanctissimæ decentiam composita, & circummunita. presbyteros elegit, qui in eis quotidie Missam facerent. sanctissimam Eucharistiam, rite scabellis ante ianuas apparatus, itidem distribui permisit; ipseque sæpe distribuit. sacerdotes mittebat, qui cum sacris indumentis, & scammis ad ferendum accommodatis, domos obirent; vt ad ianuas sedentes, eorum qui inclusi erant, aliquo intervallo disuncti, sacras audirent confessiones. Præterea septies die, nocteque maxima ecclesie maioris campana signum dari iussit; quo ciuitas audito, ad litaniam, psalmosque ex editis libellis recitandos vniuersa confurgeret. singulæ autem plateæ, aut vicî quasi choros singulos efficiebāt: nam ad fenestras, ianuasque per diem, magnamque item noctis partem habitatores veniebant; & vno qui voce excelleret, præeunte; qui sæpe etiam erat presbyter, ad altare in via consistens; reliqua multitudo omnis vndique respondebant, quæ res erat tum admirabilis, tum etiam, vt in magna calamitate, piis omnibus sane iucunda: cum totam viderent maximam ciuitatem, ex libera euagatione, ac licentia, in cellas quasi redactam, & in monasterium quoddam conuersam;

imita-

Inclusus cō
sulit.
CAP. VII.

imitatione canonici instituti, septem temporibus noctu, atque interdiu publice precari: & vno tempore, vias omnes, tecta que vrbs vniuersa sacris vocibus audirent personare. Hæc omnia cum ita instituisset Carolus, loca omnia obibat frequenter; quotidianaque opera præfens de omnium rerum statu cognoscebat: hortabatur, iubebat, quæ fieri oporteret: per vias, & plateas mira humanitate infirmis hominibus precationis ritum traiebat; rediēs rationem poscebat; qui præcinerent ipse deligebat: cum multos simul videbat ad ianuas congregatos; eò veniens religiosus, piisque verbis apposite monebat: omnes consolabatur; & ad otium illud sancte accipiendum, consumendumque inducebat omnino tanta erat Caroli mansuetudo; vt quilibet ex infimis ordinibus libere alloqueretur; eius se precibus, domumque suam commendaret; & tamquam patri, quæ sibi opus essent, quæque vellet, familiariter exponeret. multi, qui pudore quodam impediti præfatis, aut aliis quibuslibet inopiam suam patefacere non audebant, aperiebant illi multò facilius; illeque egenos eiusmodi iuuare præcipue studebat. mulierculæ etiam annulos, & alia eiusmodi in manum traiebant; quibus venditis, pretio pauperes subleuaret. tantam autem in eo sibi spem cunctus populus posuerat; vt eius aspectu primo, vicina tota frequenter edito clamore, misericordiam vocem mitteret. Gregorianas item ædes sæpe circuibat, casasque lustrabat. ac ad singula consistens domicilia; singillatim de iis quæ ad animæ salutem primò; deinde quæ ad corpus pertinerent; item de operâ ministrorum, diligenter inquirebat: quod erat prouidendum, curabat diligenter; & memoriæ gratia, quod factum opus erat confestim in libello notabat ipse. pecuniam quoque manu sua large dabat egenis. eius erat consuetudinis;

ex hebdomadæ diebus, duos iis dare qui in ciuitate manebat; reliquos iis, qui extra mœnia erant educti: domo exire numquam, nisi suorum salutis gratia. mittebat etiam aliquos ex primariis suis presbyteris; qui in equicestas tenentes, ægrotis ostiatim tribuebant exquisitiora quædam, quæ languentibus stomachis essent leuamento. Ægrotos, qui ob dignitatem in vrbe relinquebantur, ipse viscebat; consolabatur; indulgentiam tribuebat, cubicula ipsa ingrediens; ad ipsos quoque lectos accedebat. In primis curabat ecclesiasticis viris subueniri; iis præsertim, qui ægris deseruierant: ideoque iusserat, vt sine mora, de inferiorum morbo gradatim certiores fierent superiores. ipsis parochis in vrbe, si pestem contraherent, iuandis, se ipsum offerebat: in diocesi vero vicinos parochos, tum Præpositos, aut Vicarios hortabatur, vt subuenirent. atque his non solum sacramenta ministrari decreuit; sed etiam religiosæ consolationis leuamen, quæ diu animam agerent: missis ad id quocumque oporteret sacerdotibus, adhiberi. Atque huiusmodi Caroli instituta, quotidianam præsentiam, cohortationesque, cum eximia charitate, & suauitate coniunctas, plurimum valuisse dubium non est; vt tanta ciuitas, carceris genus eiusmodi tamdiu facile toleraret: quod initio vix sperabatur: quodque ab aliis ciuitatibus ferre non potuit obtineri. Quamquam autem ab initio Carolus, vt demonstratum est, consilio fauit de populo in cultodia habendo: cum intellexit tamen plus ei remedio tribui, quam ad diuinam misericordiam agnoscedam opus esse videretur: ideoque præscriptum quadraginta dierum tempus produci; ita vt ipsis natalitiis Domini festis populus ad ecclesias conuenire; ipseque Pontificiam indulgentiam, quæ ad ferendum Italiæ peste laborati auxilium, Põntifex in vniuersum propo-

luerat,

fueraſt, promulgare, liberisq; conuen-
ribus celebrare non poſſet; cū Guber-
natore, qui Viglebanum ſecēſſerat,
grauiter expoſtulauit; vixq; ſe conti-
nuit; quin omni ſuo conatu reſiſte-
ret. Tantum tribui Carolus humanis
rationibus volebat; vt ſpem ſuam om-
nem in diuina clemētia præcipue ſe-
ſe collocare, re ipſa palam præſtere-
tur. ad id ſuadendum recens conuen-
tuum illorum euentus; quando fre-
quētiffimus populus ad eccleſias ſup-
plicatum ductus eſt, graue argumen-
tum ſuppeditabat; præter ea, quæ ex
veteri memoria ſuppētebant; demon-
ſtrabantque, ſupplicationum conuen-
tu potius, quàm ſolitudine, veniam a
Domino fuiſſe impetratam. Ceſſit ni-
hilominus Carolus; credo ob ſacras
precaſiones, diuinaq; officia; quibus
tamen aſſidue populus intra domeſti-
cos parietes exercebatur; & in inſti-
tuta vigilantia paſtoralis opera per-
ſeuerauit.

Hæc ita cum ageret Carolus; quæ
quidem, his præſertim moribus, &
hac remiſſiore Paſtorum cura, ma-
gna merito, atque adeo maxima iudi-
cabantur: ſibi tamē parum facere
videbatur; quia tangere, tractareque
peſtilentia nomine ſuſpectos, aut e-
tiam infectos, ſibi quoq; pro ſuo mu-
nere non contingeret. Apud ſe igitur
primò cogitauit, eſſe in vrbe, atq;
in tota diœceſi plurimos, qui confir-
mationis ſacramento muniti non eſ-
ſent: hos ex hæc vita pati ſine tali ſa-
cramento decedere; quo ſalutis im-
minente certamine, diuina firmitas,
& robur animis adderetur: neque ſa-
tis animarū charitati conſentaneum;
& ſibi qui ſolus poſſet, etiam quo-
dammodo turpe; omnino ſibi mini-
me committendum exiſtimabat. id
eo magis, quod ab hæreticis ſacra-
mentum illud hoc tempore grauiter
ſciebat impugnari. Itaque indiſta-
chriſmatis ſacri per vrbeſt ad mini-
ſtratione; quàm potuit decore, per

Pars III.

vias Episcopali illo munere diu ſatis
functus eſt: licet enim quotannis, ſta-
to tēpore per vrbeſt eccleſias idem fa-
ceret; multa tamen adhuc hominum
millia inuenit, qui nondum ſacra-
mentum illud acceperant. atque ipſo ini-
tio, licet de morbo ſuſpectos, & a re-
liquis ſegregatos minime vocaſſet;
dubium tamen non eſt, quin affectos
peſte quamplurimos inter eos con-
firmauerit. fieri namque non pote-
rat, vt omnes ſimulatque contagio-
ne infecti erant, a miniſtris depre-
hēderentur, & a ceteris ſepararen-
tur. verum ipſos quoque palam infe-
ctos, ægrotoſq; poſtea libere; ſicuti
dicemus, admiſit. Vrbeſt cum tantum-
modo rationem ſibi non eſſe haben-
dam ſtatueret; vicos etiam, caſtellaq;
totius diœceſis, quæ morbus oppreſ-
ſerat, mira celeritate omnia adiit; &
in ijs eiſdem chriſmatis ſacroſan-
ctum remedium paſſim adhibuit. Po-
ſtea vero; vt quemque locum recens
infectū audiebat, ita eò ſtatim ſole-
bat aduolare; ac eadem ratione cala-
mitoſis conſulere. Eadem vero via,
occaſioneq; ad alia quoque vtebatur
gregibus ſuis ſalutaria: nā parochos,
alioſq; ſacerdotes ad ægrotorū cu-
ram ſtudioſius ſuſcipiendā excitabat
confirmaſq; quosdam etiam com-
pellebat. ægrotoſ ipſos cōſolabatur:
precaſionū publicarū rationem præ-
ſcribebat: omnē populi gubernandi,
cuſtodiendi, eleemoſynis iuuandi ra-
tionem recognoſcebat: cœmeteria cō-
ſecrabat, quo rite multitudo cadaue-
rū inferretur. Præfectos item, mini-
ſtroſq; ciuiles iuuare ſtudebat; monē-
do; ad officia commiſſa inflammādo;
mercedem promittendo. ſacros mini-
ſtroſ pluribus locis ab eorum vi, at-
que iniuria defendit; qui ſacrorum
munerum liberam functionem; eccle-
ſiaſticamve adminiſtrationem, ſiue
in ſepultura corporum, ſiue in diſtri-
butione piōrum emolumentorum;
quandoq; in oppidorum ingreſſu, &

Gg egref-

Præbet 2-
grotis Sa-
cramenta.
CAP. VIII.